

Skatteministeriet

Nedsat bo- og gaveafgift, skematisk værdiansættelse og udvidet adgang til skattemæssig succession

Dokumentation af regnemetoder for provenu, fordelingsvirkning, arbejdsudbud og samfundsøkonomisk virkning.

1. Indledning

Regeringen samt Danmarksdemokraterne, Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti, Radikale Venstre og Dansk Folkeparti har som led i aftalen om *Et stærkere erhvervsliv* (juni 2024) fremlagt tre tiltag, der skal gøre det lettere at overdrage en familieejet virksomhed til næste generation:

- Bo- og gaveafgiften nedsættes fra 15 pct. til 10 pct., når der er tale om overdragelse af en erhvervsvirksomhed.
- Der indføres et retskrav på en ny skematisk værdiansættelse af virksomheder, når bo- og gaveafgiften beregnes.
- Muligheden for skattemæssig succession udvides til at omfatte aktive ejendomsvirksomheder, der udlejer fast ejendom (pengetanksreglen).

Initiativerne vurderes at medføre et samlet mindreprovenu på ca. 1,5 mia. kr. årligt (2025-niveau) efter tilbageløb og adfærd, jf. tabel 1.1. Der vurderes samlet set ikke at være en nævneværdig effekt på arbejdsudbudet og det generelle velstandsniveau i samfundet. Initiativerne vurderes at øge indkomstforskellene med ca. 0,09 pct.-point opgjort ved Gini-koefficienten. Med retskravet på skematisk værdiansættelse skønnes det med stor usikkerhed, at værdiansættelsen i gennemsnit vil udgøre halvdelen af virksomhedernes handelsværdi.

Tabel 1.1 Nedsat bo- og gaveafgift, skematisk værdiansættelse og udvidet adgang til skattemæssig succession

2025-niveau	Umiddelbar provenuvirkning	Provenuvirkning efter tilbageløb og adfærd	Arbejdsudbud	Velstand (samfundsøkonomisk virkning)	Fordelingsvirkning (Gini)
	Mia. kr.	Mia. kr.	Fuldtidspersoner	Mia. kr.	Pct.-point
Økonomiske konsekvenser	-1,8	-1,5	0	0	0,09

Anm. I fordelingsvirkningen er ikke indregnet effekten af den udskudte avancebeskatning ved udvidelsen af succession til også at omfatte aktive ejendomsselskaber, da der ikke foreligger et grundlag for en vurdering af provenuvirkningen på personer. Tiltaget vil dog trække i retningen af, at indkomstforskellene øges i et mindre omfang.

Kilde: Skatteministeriet.

I dette notat redegøres nærmere for Skatteministeriets vurdering af de økonomiske effekter på statens provenu, arbejdsudbudet, fordelingsvirkningen og den samfundsøkonomiske virkning af ovenstående tiltag. Notatet indledes med en opsummering af de gældende skatteregler ved generationsskifte af erhvervsvirksomheder og de tre nye initiativer.

2. Skatteregler ved generationsskifte af en erhvervsvirksomhed

I afsnit 2.1 sammenfattes de gældende regler for beskatning ved generationsskifte af erhvervsvirksomheder, herunder bo- og gaveafgiften og værdiansættelse af virksomhederne. Desuden beskrives reglerne for brug af skattemæssig succession og gældsbreve. I afsnit 2.2 beskrives tiltagene i aftalen om *Et stærkere erhvervsliv*.

2.1 Gældende regler

Bo- og gaveafgift

Hvis en person får overdraget en virksomhed som gave eller arv fra nærtstående familie – fx som led i et generationsskifte – skal der betales bo- og arveafgift på 15 pct. af virksomhedens værdi. Det er den samme skat, som betales, når man modtager pengebeløb og andre værdier som gave eller ved arv.

Værdiansættelse

Ifølge boafgiftsloven skal en virksomheds værdi ved beregning af bo- og gaveafgiften fastsættes til handelsværdien. Det vil sige den pris på armslængdevilkår, som en uafhængig køber og sælger ville kunne opnå enighed om. Hvis der ikke eksisterer en objektivt konstaterbar handelsværdi, må handelsværdien fastsættes ved et skøn. Dette vil typisk være tilfældet ved overdragelse af unoterede aktier, der modsat børsnoterede aktier sjældent handles mellem uafhængige parter.

Handelsværdien kan som udgangspunkt opgøres efter de skematiske regler i aktie- og goodwillcirkulæerne. Værdiansættelsen opgøres her på baggrund af historiske regnskabstal. Hvis Skattestyrelsen kan godtgøre, at cirkulæerne ikke vil give et retvisende udtryk for handelsværdien, kan Skattestyrelsen alternativt fastsætte værdien efter de såkaldt individuelle værdiansættelsesmetoder, der fremgår af Skattestyrelsens værdiansættelsesvejledning. Med disse metoder tages der typisk udgangspunkt i et skøn over virksomhedens fremtidige indtjening. De individuelle metoder har historisk været anvendt i under 10 pct. af tilfældene, hvor værdiansættelse af en virksomhed har ligget til grund for bo- og gaveafgiften.

Skattemæssig succession

Når ejerandele overdrages ved et generationsskifte, udløser det som udgangspunkt en avancebeskatning på op til 42 pct. af de værdistigninger, der er opnået, mens overdrageren har ejet aktivet. Der er således tale om realisationsbeskatning. Ved overdragelse af ejerandele i en erhvervsvirksomhed mellem nære familiemedlemmer er det dog muligt at anvende reglerne om skattemæssig succession.

Med skattemæssig succession udskydes den avancebeskatning, der ellers ville være udløst på tidspunktet for overdragelsen. I stedet indtræder modtageren i overdragerens skattemæssige stilling. Dermed udskydes avancebeskatningen til det tidspunkt, hvor modtageren afstår aktierne uden succession. Successionsreglerne giver således mulighed for, at beskatningen udskydes i en potentiel lang årrække.

Ved anvendelse af skattemæssig succession indregnes et nedslag i bo- og gaveafgiftsgrundlaget i form af en passivpost. Det kompenserer for den latente avancebeskatning, som påhviler de omfattede aktiver, der er succederet i.

Passivposten beregnes som et skematisk nedslag i værdien, der tilsigter at svare til nutidsværdien af den latente fremtidige skat, som erhververen overtager ved den skattemæssige succession. Passivposten udgør typisk 22 pct. af den skattepligtige fortjeneste i form af aktieindsomt, som overdrageren kunne opnå, hvis aktierne i stedet blev solgt til handelsværdien på overdragelsestidspunktet.

For personligt drevne virksomheder udgør passivposten 30 pct. Det afspejler, at de latente avancer i så fald typisk vil blive beskattet som personlig indkomst, men også avancer der evt. er kapitalindkomst, når de realiseres. Der er som alternativ en mulighed for at anvende et individuelt beregnet nedslag, der har samme virkning.

Pengetanksreglen

Adgang til succession gælder efter de nuværende regler ikke ved overdragelse af aktier i såkaldte "pengetanke", dvs. selskaber, der i overvejende grad består af passiv kapitalanbringelse. Passiv kapitalanbringelse foreligger, hvis mindst 50 pct. af selskabets indtægter stammer fra fast ejendom eller besiddelse af kontanter, værdipapirer mv., eller hvis mindst 50 pct. af selskabets aktiver udgøres af sådanne aktiver, medmindre de pågældende aktiver indgår i virksomhedens aktive del. Opgørelsen sker efter nærmere regler over en treårig periode.

Metoder til at overdrage erhvervsvirksomheder (gældsbreve mv.)

En virksomhedsoverdragelse foretages typisk over en længere årrække og ved anvendelse af forskellige metoder. Overordnet set kan virksomheder overdrages uden vederlag (fx gennem arv eller gave) eller mod vederlag (fx gældsbreve mellem personer eller selskaber).

Det er en udbredt model ved generationsskifte af erhvervsvirksomheder, at gaven kun udgør en mindre del af overdragelsen, og at resten betales med et gældsbrev på anfordringsvilkår.

Ved at anvende gældsbreve køber næste generation således en ofte betydelig del af virksomheden med penge, de låner af forældrene. Anvendelse af gældsbrevsmodellen indebærer, at afgiftspligten af gældsbrevet udskydes indtil overdragerens død, hvorefter der betales boafgift af beløbet.

Når der er tale om et gældsbrev mellem personer, kan lånet være både rente- og afdragsfrit. For staten betyder anvendelsen af personlige gældsbreve, at afgiftsbetalingen udskydes fra det reelle overdragelsestidspunkt til det tidspunkt, hvor dødsboet efter den tidligere ejer gøres op. Hvis de personlige gældsbreve er uforrentede, medfører en udskydelse af afgiftsbetalingen et rentetab for staten.

Hvis lånet er mellem selskaber, skal det være forrentet på markedsvilkår. Derved indebærer gældsbreve mellem selskaber ikke et rentetab for staten.

De forskellige metoder til at overdrage virksomheder er opsummeret i *tabel 2.1*, hvor det også er angivet, om virksomhedsoverdragelsen vil indgå i grundlaget for boafgiften eller gaveafgiften.

Tabel 2.1 Metoder til at overdrage virksomheder

	Metode	Grundlag	Bemærkninger
Direkte overdragelse			
Gave	Personen overdrager en del af virksomheden som en gave til næste generation.	Gaveafgift	
Arv	Person ejer stadig en del af virksomheden, når vedkommende dør. Denne andel vil blive overdraget som arv og indgår i boopgørelsen.	Boafgift	
Overdragelse ved brug af gældsbreve			
Mellem personer	Næste generation køber en del af virksomheden ved optagelse af et personligt lån hos forældrene. Gældsrevet vil indgå i boet, når forældrene dør. Gældsrevet er i mange tilfælde uforrentet.	Boafgift	Udskydelsen af beskatningen medfører et rentetab for staten, fordi gældsrevet typisk er uforrentet. Næste generation hæfter personligt for gældsrevet og kan gå personligt konkurs, hvis vedkommende ikke kan betale boafgift af gældsrevet.
Mellem selskaber	Gennem et holdingselskab køber næste generation en del af virksomheden ved optagelse af et virksomhedslån hos forældrenes holdingselskab. Gældsrevet vil indgå i boet, når forældrene dør. Lån mellem selskaber skal være forrentet på "armslængde" vilkår". Gældsrevet er altså forrentet.	Boafgift	Udskydelsen af beskatningen medfører ikke et rentetab for staten, da gældsrevet er forrentet. Næste generation hæfter ikke personligt for gældsrevet. De påløbne renter vil sammen med gældsrevet indgå i forældrenes holdingselskab, hvor aktierne i holdingselskabet vil indgå i boet, hvis de ikke er udloddet som udbytte og anvendt til forbrug.

Anm.: Det bemærkes at A/B-model tidligere har været anvendt ved generationsskifte af virksomheder. En afgørelse fra Skatterådet indebærer imidlertid, at modellen typisk ikke længere er fordelagtig for virksomhederne, og derfor er der set bort fra denne i tabel 2.1. I det omfang A/B-modeller stadig anvendes, vil effekten være den samme som for gældsbreve mellem selskaber.

Kilde: Skatteministeriet.

2.2 Ændring af reglerne med *Aftale om Et stærkere erhvervsliv*

Som en del af aftalen *Et stærkere erhvervsliv* (juni 2024) indgår tre tiltag, som lemper beskatningen ved generationsskifte af erhvervsvirksomheder. For mere udførlige beskrivelser end det følgende henvises til det lovforberedende arbejde.

1) Retskrav på ny skematisk værdiansættelse

Der indføres et retskrav, så virksomhedsejerne altid kan vælge at anvende en skematisk værdiansættelse, selv om den måtte afvige fra handelsværdien. Den skematiske model vil blive indskrevet direkte i bo- og gaveafgiftsloven.

Udgangspunktet for den nye skematiske model er de nuværende skematiske regler i aktie- og goodwillcirkulærerne.

Hovedelementer i værdiansættelse efter aktie- og goodwillcirkulærene:

Vægtet resultat: Grundlaget for værdiansættelsen efter aktie- og goodwillcirkulærerne er et vægtet gennemsnit af virksomhedens regnskabsmæssige resultater før skat for de seneste tre regnskabsår. Det vægtede gennemsnit afspejler, at det nyeste regnskab generelt anses for mere retvisende for virksomhedens aktuelle indtjening end de tidligere års regnskaber.

Udviklingstendens: Hvis der har været en konstant resultatmæssig udvikling (positiv/negativ) inden for regnskabsperiodens 3 år, beregnes der et tillæg/fradrag for udviklingstendens. Beregningen af udviklingstendens tager udgangspunkt i den resultatmæssige udvikling, der har været fra det tredjeseneste regnskabsår for overdragelsen til det seneste år før overdragelsen.

Kapitaliseringsfaktoren: Udtrykker forholdet mellem det forventede årlige afkast i form af en forrentningsprocent og den forventede levetid af de immaterielle aktiver (goodwillens) forventede levetid. Levetiden på goodwill i de gældende cirkulærer er formelt set ubegrænset, men der er opstået en praksis om at anvende 7 år i de fleste værdiansættelser.

Den nye skematiske model:

I nedenstående er opsummeret de væsentligste ændringer i den nye skematiske model sammenholdt med reglerne i aktie- og goodwillcirkulæerne. For en nærmere beskrivelse af den nye skematiske model henvises til det fremsatte lovforslag.

Ved opgørelse af den skematiske værdiansættelse efter den nye model tages udgangspunkt i et vægtet gennemsnit af virksomhedens seneste fem regnskabsår, hvor der i de nuværende aktie- og goodwillcirkulærer kun tages udgangspunkt i de seneste tre år.

Modsat reglerne i aktie- og goodwillcirkulæerne indregnes ikke en udviklingstendens.

Endelig indføres en klar skematik ift. levetiden på virksomhedens goodwill (immaterielle aktiver) baseret på virksomhedens historiske afkast af den investerede kapital og vækst i omsætning med en øvre grænse for levetiden på 15 år. Endvidere indgår, at goodwillen henfalder lineært over levetiden.

2) Nedsat bo- og gaveafgift ved erhvervsmæssigt generationsskifte

Bo- og gaveafgiftssatsen nedsættes fra 15 til 10 pct. ved generationsskifte af erhvervsvirksomheder. Nedsættelsen vil omfatte overdragelse af erhvervsvirksomheder som både arv og gave. Nedsættelsen vil dog alene omfatte erhvervsvirksomheder, der lever op til kriterierne for anvendelse af skattemæssig succession, jf. afsnit 2.1. Pengetanke, der primært består af passiv kapitalanbringelse, vil således ikke være omfattet.

Personlige gældsbreve, der oprettes i forbindelse med, at dele af virksomheden sælges inden for familien, vil ikke være omfattet af den nedsatte sats, da gældsbreve ikke udgør en erhvervsvirksomhed, men har karakter af passivkapitalanbringelse på linje med fx obligationer, kontanter mv.

Gældsbreve mellem selskaber vil i nogle tilfælde være omfattet af en nedsat bo- og gaveafgiftssats. Det afhænger af, om de udstedende selskaber lever op til kriterierne for at kunne klassificeres som en erhvervsvirksomhed. Gældsbrevet vil i sig selv have karakter af passiv kapitalanbringelse.

3) Skattemæssig succession for ejendomsvirksomheder

Aktiv virksomhed med udlejning af fast ejendom skal ikke længere betragtes som passiv kapitalanbringelse i relation til reglerne om overdragelse med succession, jf. omtale af pengetanksreglen i afsnit 2.1. Dermed vil det være muligt at overdrage ejendomsvirksomheder med succession, ligesom aktive ejendomsvirksomheder omfattes af den nedsatte bo- og gaveafgift på 10 pct., hvis betingelserne ellers er opfyldt. Ændringen vil både omfatte ejendomsselskaber og personligt ejede ejendomsvirksomheder.

3. Grundlag for bo- og gaveafgiften fra erhvervsvirksomheder

I afsnit 3.1 vises det samlede årlige provenu fra bo- og gaveafgiften. I afsnit 3.2 dokumenteres Skatteministeriets skøn for det erhvervsrelaterede strukturelle grundlag for bo- og gaveafgiften.

3.1 Det årlige provenu fra bo- og gaveafgiften

Det samlede provenu fra bo- og gaveafgiften har udgjort ca. 7,5 mia. kr. i gennemsnit i 2011-2023 opgjort ved den umiddelbare virkning (2025-niveau), jf. tabel 3.1 Heraf udgør gaveafgiften i gennemsnit ca. 1,3 mia. kr., mens boafgiften i gennemsnit udgør ca. 6,2 mia. kr.

Det omfatter både overdragelse af erhvervsvirksomheder og andre aktiver. Der foreligger ikke direkte opgørelser af, hvor stor en andel af provenuet der vedrører generationsskifte af erhvervsvirksomheder.

Tabel 3.1 Samlet provenu fra bo- og gaveafgiften, 2011-2023

2025-niveau	2011	2022	2023	Gnst. pr år (2011-2023)	Gennemsnitlig andel
					(perioden 2011-2023)
	Mia. kr.	Mia. kr.	Mia. kr.	Mia. kr.	Pct.
Gaveafgift	0,8	0,9	1,9	1,3	15
Boafgift	7,0	7,2	6,9	6,2	85
I alt	7,9	8,1	8,8	7,5	100

Anm.: Opgjort som den umiddelbare provenuvirkning.

Kilde: Skatteministeriet baseret på statsregnskabet.

3.2 Det strukturelle afgiftsgrundlag fra erhvervsvirksomheder

Det første skridt i provenuberegningen er at skønne over det strukturelle grundlag for bo- og gaveafgiften, der vedrører overdragelse af erhvervsvirksomheder.

Med det formål har Skattestyrelsen udsøgt de gavesager, hvor der er blevet overdraget ejerandele i en erhvervsvirksomhed i perioden 2020-2022. Dermed er der etableret et nyt mikrodatabasæt med oplysninger om de gennemførte virksomhedsoverdragelser, som giver mulighed for mere detaljerede provenu- og fordelingsmæssige vurderinger. For årene før 2020 er data mangelfulde og forbundet med væsentlig usikkerhed, hvorfor det ikke er inddraget i vurderingen.

Gavesagerne vedrører typisk en mindre andel af virksomhedernes samlede værdi. Det må imidlertid forventes, at den resterende del af virksomhederne vil blive overdraget på et senere tidspunkt, fx som arv, jf. afsnit 2.1. Derfor er gavesagerne opregnet til virksomhedernes samlede værdi for at dække det samlede grundlag for både bo- og gaveafgiften.

Skattestyrelsen har i perioden 2020-2022 modtaget i alt 720 unikke gavesager svarende til et gennemsnitligt ca. 240 sager om året, som vedrører overdragelse af erhvervsvirksomheder, jf. tabel 3.2. Gavesagerne vedrører erhvervsvirksomheder, der har en samlet værdi på ca. 25 mia. kr. i gennemsnit om året. Den samlede værdi varierer betydeligt mellem årene.

Tabel 3.2 Gavesager vedrørende overdragelse af erhvervsvirksomheder, 2020-2022

	2020	2021	2022	Gennemsnit (2020-2022)
Antal sager, stk.	390	180	150	240
Virksomhedernes samlede værdi, mia. kr. (2025-niveau)	35	15	26	25

Anm.: Det årlige antal sager er afrundet til nærmeste 10, mens virksomhedernes samlede værdi er afrundet til nærmeste 100 mio. kr.

Kilde: Skatteministeriet

Gennemsnittet for gavesagerne i 2020-2022 kan ikke i sig selv ses som udtryk for et strukturelt niveau. Dels forventes flere familieejede selskaber som nævnt at skulle generationsskifte betydelige ejerandele i de kommende år, hvilket ikke er afspejlet i gavesagerne fra 2020-2022. Dels skal der tages højde for udskudt skat gennem skattemæssig succession og rentetab for staten som følge af uforrentede gældsbreve. Derfor er der foretaget visse korrektioner af gavesagerne, som er vist i *tabel 3.3* og uddybes nedenfor.

Tabel 3.3 Det strukturelle erhvervsrelaterede provenu fra bo- og gaveafgiften (2025-niveau)

Række	Korrektion	Mia. kr.	Kilde
(1)	Grundlag for værdiansættelse (gnst. 2020-2022)	25	Jf. tabel 3.2
(2) = (1) * (1+0,25)	Grundlag efter opregning som følge af, at flere selskaber generationsskifter	31,3	Jf. nedenfor
(3) = (2) * (1-0,22)	Grundlag fratrukket passivpost	24,4	Jf. afsnit 2.1
(4.a) = (3) * 0,5	Heraf arv af (uforrentede) gældsbreve mellem personer	12,2	Ca. 50 pct. skønnes at vedrøre gældsbreve, som er uforrentede, jf. nedenfor.
(4.b) = (4.a) * (0,45)	Reduktion i grundlag pga. gældsbreve	5,5	Rentetabet for staten skønnes at udgøre 45 pct. jf. nedenfor.
(5) = (3) - (4b)	Strukturelt grundlag for bo- og gaveafgiften (erhvervsmæssigt)	18,9	
(6) = (5) * 15 pct.	Strukturelt provenu fra bo- og gaveafgiften (erhvervsmæssigt)	2,8	

Kilde: Skatteministeriet

Opregning som følge af, at flere selskaber generationsskifter (række 2)

Ingen af de helt store familieejede virksomheder har lavet en gaveoverdragelse i 2020-2022, hvilket isoleret set medfører en undervurdering af det strukturelle grundlag for bo- og gaveafgiften. For bl.a. at korrigere for dette forhold opjusteres gavesagerne skønsmæssigt med 25 pct. fra ca. 25 mia. kr. til ca. 31,3 mia. kr. pr. år.

De 20 største familieejede virksomheder skønnes af Skattestyrelsen at have en samlet handelsværdi på knap 600 mia. kr. På baggrund af oplysninger fra Danmarks Statistik kan den samlede værdi af noterede aktier opgøres til ca. 2.200 mia. kr. i gennemsnit i 2020-2022. Dermed skønnes det, at værdien af de 20 største familieejede virksomheder udgør ca. 25 pct. af den samlede værdi af noterede aktier.

Passivpost ved skattemæssig succession (række 3)

Ved anvendelse af skattemæssig succession indregnes et nedslag i bo- og gaveafgiftsgrundlaget i form af en passivpost som kompensation for den latente skattebyrde, der påhviler de aktiver, der er succederet i, jf. *afsnit 2.1*. Passivposten beregnes typisk som et skematisk nedslag i værdien på 22 pct.

Rentetab som følge af gældsbreve (række 4.a og 4.b)

På baggrund af informationer fra Skattestyrelsen skønnes det med væsentlig usikkerhed, at 50 pct. af værdien i de selskaber, der generationsskiftes, sker ved anvendelse af personlige gældsbreve (række 4.a). Det indebærer et rentetab for staten, jf. *afsnit 2.1*, som skønnes at svare til en reduktion af grundlagt med ca. 5,5 mia. kr. (række 4.b)

Det lægges ved opgørelsen af rentetabet for staten til grund, at gældsbreve i gennemsnit udslyder afgiftsbetalingen i 15 år. Det indebærer et rentetab for staten på ca. 45 pct. af de

¹ Opgørelsen er foretaget på baggrund af et særudtræk fra Danmarks Statistiks individbaserede statistik om formue og gæld i november 2023.

overdragede aktiver. Der er forudsat en forrentning på ca. 4 pct, hvilket svarer til det strukturelle renteniveau på en 10-årig statsobligation, *jf. Økonomisk Redegørelse, december 2023*.

Det strukturelle grundlag for bo- og gaveafgiften (række 5)

Det strukturelle grundlag (række 5) kan herefter beregnes til 18,9 mia. kr. ved at korrigere grundlaget fratrukket passivpost (række 3) for det beregnede rentetab ved gældsbreve (række 4.b).

Det strukturelle provenu for bo- og gaveafgiften (række 6)

Det strukturelle provenu fra bo- og gaveafgift fra overdragelse af erhvervsvirksomheder kan hermed opgøres til ca. 2,8 mia. kr. ved en sats på 15 pct.

4. Provenuberegning

I det følgende gennemgås først Skatteministeriets provenuberegning for et retskrav på skematisk værdiansættelse og derefter beregningen for en nedsættelse af bo- og gaveafgiften fra 15 til 10 pct. ved overdragelse af erhvervsvirksomheder. Afslutningsvis gennemgås provenuberegningen for den udvidede adgang til skattemæssig succession.

4.1 Retsskrav på skematisk værdiansættelse

For hver af de 720 gavesager i perioden 2020-2022 (*jf. tabel 3.2*) har Skattestyrelsen foretaget værdiansættelse efter både de gældende regler og de ændrede regler, hvor der indføres et retskrav på den nye skematiske model. Denne gennemgang viser, at værdiansættelsen vil falde med ca. 39 pct. i gennemsnit ved et retskrav på den nye skematiske model, der er aftalt ifm. *Aftale om et stærkere erhvervsliv*. I beregningen er der korrigeret for, at virksomheds-ejerne kan vælge en individuel vurdering af handelsværdien, hvis den skematiske værdiansættelse må formodes at være højere end handelsværdien.

Udgangspunktet for provenuvurderingen er herudover det strukturelle erhvervmæssige bo- og gaveafgiftsgrundlag på ca. 18,1 mia. kr., *jf. række (5) i tabel 3.3*. Det antages, at dette niveau fremadrettet vil vokse med væksten i BNP.

En reduktion i den gennemsnitlige værdiansættelse på ca. 43 pct. indebærer en tilsvarende reduktion af det erhvervmæssige bo- og gaveafgiftsgrundlag, *jf. fastsættelsen heraf i tabel 3.3*. Dermed reduceres det erhvervmæssige bo- og gaveafgiftsgrundlag fra ca. 18,9 mia. kr. til ca. 10,7 mia. kr., hvilket svarer til et fald på ca. 8,2 mia. kr., *jf. række (b) i tabel 4.1*.

Tabel 4.1 Provenuvirkning af retsskrav på ny skematisk værdiansættelse (2025-niveau)

		Mia. kr.	Noter
(a)	Strukturelt grundlag for bo- og gaveafgiften (erhvervmæssigt)	18,9	<i>Jf. række 5. i tabel 3.3</i>
(b)	Ændring i grundlaget som følge af retsskrav på ny skematisk model	- 8,2	Skøn pba. historiske gavesager Svarer til et fald på ca. 43 pct.
(c) = 15 pct. * (b)	Umiddelbar provenuvirkning	-1,2	Ved uændret sats på 15 pct.
(d) = 77 pct. * (c)	Provenu efter tilbageløb	-0,9	Tilbageløb på 23 pct.
(e) = (d)	Provenu efter tilbageløb og adfærd	-0,9	Adfærdseffekten skønnes netto til 0 pct.

Kilde: Skatteministeriet

Ved den gældende afgiftssats på 15 pct. medfører dette fald i grundlaget et umiddelbart mindre provenu på ca. 1,1 mia. kr. årligt. Efter indregning af automatisk tilbageløb på 23 pct.

reduceres mindreprovenuet til ca. 0,8 mia. kr. årligt. Det svarer til det almindeligt forudsatte tilbageløb fra moms og andre afgifter ved ændring i den disponible indkomst. Det er beregningsteknisk forudsat, at der er meget begrænsede arbejdsudbudseffekter af initiativet, *jf. afsnit 6*. På den baggrund er der ikke indregnet en adfærdseffekt.

4.2 Nedsat bo- og gaveafgift ved erhvervmæssigt generationsskifte

Det strukturelle bo- og gaveafgiftsgrundlag ved overdragelse af erhvervsvirksomheder på 18,9 mia. kr. skønnes som nævnt reduceret med 8,2 mia. kr. til 10,7 mia. kr. efter indførelsen af et retskrav på skematisk værdiansættelse, *jf. tabel 4.1*. I grundlaget er ikke indregnet effekten af den udvidede successionsadgang for ejendomsselskaber, som behandles særskilt i afsnit 4.3.

En del af grundlaget på 10,7 mia. kr. vedrører personlige gældsbreve, der ikke er omfattet af den nedsatte bo- og gaveafgift, da de har karakter af passiv kapitalanbringelse, *jf. også afsnit 2.2* om pengetankreglen. Det skønnes, at det strukturelle afgiftsgrundlag reduceres til ca. 6,9 mia. kr., når det opgøres ekskl. de personlige gældsbreve, *jf. tabel 4.2*.

I korrektionen for personlige gældsbreve er det lagt til grund, at 50 pct. af overdragelsen sker ved personlige gældsbreve, hvilket antages at udskyde beskatningen i 15 år. Det indebærer et rentetab for staten på ca. 45 pct. af aktiverne overdraget ved gældsbreve *jf. afsnit 3.2*. Andelen af bo- og gaveafgiftsgrundlaget, der ikke vedr. personlige gældsbreve, kan herefter beregnes til 65 pct.: $[\text{Grundlag fra direkte overdragelse}] / [(\text{Grundlag fra direkte overdragelse}) + (\text{Andel gældsbreve} * \text{Kursværdi af gældsbreve})] = 50\% / [50\% + 50\% * 55\%]$.

På den baggrund skønnes der et umiddelbart mindreprovenu på ca. 0,35 mia. kr. som følge af nedsættelse af bo- og gaveafgiften ved erhvervmæssigt generationsskifte fra 15 pct. til 10 pct. Efter indregning af automatisk tilbageløb på 23 pct. reduceres mindreprovenuet til ca. 0,27 mia. kr. Mindreprovenu efter tilbageløb og adfærd skønnes til ca. 0,36 mia. kr. (2025-niveau). Adfærdseffekten øger mindreprovenuet, fordi satsnedsættelsen skønnes at reducere anvendelsen af gældsbreve, mens den direkte overdragelse som arv eller gave vil stige. Adfærdseffekten uddybes nedenfor.

Tabel 4.2 Provenuvirkning af nedsat bo- og gaveafgift fra 15 til 10 pct. ved overdragelse af erhvervsvirksomheder (ekskl. succession for ejendomsvirksomheder) (2025-niveau)

		Mia. kr.	Note
(1)	Strukturelt grundlag for bo- og gaveafgiften (erhvervs-mæssigt)	18,9	Jf. række 5. i tabel 3.3
(2)	Reduktion i grundlag pga. retskrav på skematisk værdiansættelse	8,2	Jf. række B. i tabel 4.1
(3)	Personlige gældsbreve som ikke er omfattet af nedsat bo- og gaveafgift	3,8	Det lægges til grund, at gældsbreve udgør 50 pct. af afgiftsgrundlaget ved en ens sats på 15 pct. Der er desuden korrigeret for, at gældsbreve indgår til en lavere kurs ved opgørelse af bo- og gaveafgiftsgrundlaget pga. rentetabet for staten.
(4) = (1)-(2)-(3)	Bo- og gaveafgiftsgrundlag fra overdragelse af erhvervsvirksomheder eksklusive personlige gældsbreve	6,9	
(5) = (10 pct. - 15 pct.) * (4)	Umiddelbar provenuvirkning	-0,35	
(6) = 77 pct. * (5)	Provenu efter tilbageløb	-0,27	Tilbageløb på 23 pct.
(7) = (6) + 25 pct. * (5)	Provenu efter tilbageløb og adfærd	-0,36	Anvendelsen gældsbreve reduceres, hvilket samlet set skønnes at øge mindreprovenuet med 25 pct. af det umiddelbare mindreprovenu.

Kilde: Skatteministeriet

Adfærdsvirkning (række 7)

Asymmetrien mellem beskatning af gaver og gældsbreve vil isoleret set trække i retning af, at det skattemæssigt bliver mere attraktivt at overdrage ejerandele i en virksomhed som gave til den lave sats på 10 pct. i stedet for at udstede et gældsbrev, der beskattes til den høje sats på 15 pct., når boet efter den tidligere ejer opgøres ved dennes død. Anvendelsen af gældsbreve vil dog fortsat medføre en udskydelse af beskatning og dermed en rentegevinst, som i flere tilfælde vil kunne opveje fordelene ved den lave bo- og gaveafgiftssats.

Det lægges beregningsteknisk til grund, at satsnedsættelsen på 5 pct.-point vil reducere anvendelsen af gældsbreve fra 50 pct. til 33 pct. Dette skøn er baseret på, at anvendelsen af gældsbreve forventes at ophøre, hvis afgiftssatsen ved overdragelse af erhvervsvirksomheder sættes til 0 pct., mens den generelle sats fastholdes på 15 pct. Beregningsteknisk antages det, at anvendelse af gældsbreve reduceres lineært som funktion af forskellen mellem de to bo- og gaveafgiftssatser.

Denne adfærdssændring vil påvirke provenuet gennem to kanaler med modsatrettede prove-effekter:

- For det første vil det fremrykke dele af beskatningen og reducere statens rentetab som følge af anvendelsen af gældsbreve.
- For det andet vil reduktionen i anvendelse af gældsbreve indebære, at en større andel af bo- og gaveafgiftsgrundlaget vil blive overdraget til den lave sats på 10 pct. for overdragelse af erhvervsvirksomhed frem for at blive beskattet som til den almindelige sats på 15 pct.

Den første effekt trækker isoleret set i retning af et merprovenu, da anvendelsen af gældsbreve – der påvirker statens finanser negativt – reduceres.

Den anden effekt trækker isoleret set i retning af et mindreprovenu, da en større del af grundlaget overdrages som gave til den lave sats i stedet for arv med den høje sats. M.a.o. flyttes en del af skattebasen fra det højt beskattede grundlag (arv) til det lavere beskattede grundlag (gave). Det skønnes, at sidstnævnte effekt er større end effekten via gældsbreve, hvorved adfærden samlet set skønnes at øge mindreprovenuet ved satsnedsættelsen.

4.3 Skattemæssig succession for ejendomsvirksomheder

Med aftalen *Et stærkere erhvervsliv* vil det være muligt at overdrage aktive ejendomsvirksomheder med succession. Det indebærer et mindreprovenu ad to kanaler:

- 1) Aktive ejendomsvirksomheder omfattes af den nedsatte bo- og gaveafgift på 10 pct. Denne effekt er ikke indregnet i provenuvirkningen af den nedsatte bo- og gaveafgift ved erhvervsmæssigt generationsskifte i *afsnit 5.2*.
- 2) Udvidelsen af successionsadgangen til at omfatte aktive ejendomsvirksomheder medfører også et mindreprovenu, fordi beskattningen af avancer udskydes til en evt. efterfølgende overdragelse til tredjepart.

Udvidelsen af successionsadgangen vurderes i alt at medføre et umiddelbart mindreprovenu på ca. 200 mio. kr. årligt og ca. 170 mio. kr. årligt (2025-niveau) efter tilbageløb og adfærd. Provenuvurderingen uddybes i nedenstående.

Yderligere mindreprovenu fra nedsat bo- og gaveafgift

På baggrund af regnskabsoplysninger skønnes det, at den samlede ejendomsmasse i ejendomsselskaber udgør ca. 500 mia. kr. Det er i provenuvurderingen beregningsteknisk lagt til grund, at 50 pct. af denne ejendomsmasse er familieejede. Antagelsen er bl.a. baseret på en manuel gennemgang af de største ejendomsselskaber i Danmark. En væsentlig andel heraf vurderes allerede efter gældende regler at kunne overdrages med succession, fordi de indgår i koncerner, hvor under 50 pct. af aktiverne består af passiv kapitalanbringelse, jf. afsnit 2,2 om pengtankreglen.

Det lægges derfor rent beregningsteknisk til grund, at 25 pct. af den familieejede aktive ejendomsmasse i dag ikke overdrages med succession, men at det vil ske fremadrettet pga. den udvidede successionsadgang. Endelig er det lagt til grund, at de familieejede selskaber generationsskiftets én gang hvert 40. år, hvilket svarer til, at der årligt overdrages ejendomsselskaber for ca. 1,6 mia. kr. årligt til næste generation.

På dette grundlag skønnes udvidelsen af successionsreglerne at medføre, at mindreprovenuet ved at nedsætte bo- og gaveafgiften øges med ca. 80 mio. kr. årligt i umiddelbar virkning og ca. 60 mio. kr. efter tilbageløb. Lempelsen indebærer modsatrettede samfundsøkonomiske effekter, hvilket uddybes nærmere i *afsnit 6 om den samfundsøkonomiske virkning*. Samlet set vurderes der ikke grundlag for at indregne en adfærdseffekt.

Tabel 4.3 Provenuvirkning af nedsat bo- og gaveafgift på 10 pct. ved overdragelse af ejendomsvirksomheder (skattemæssig succession for ejendomsselskaber)

		Mia. kr.	Note
(1)	Ejendomsmasse i ejendomselskaber (i alt)	500	Skøn baseret på regnskabsoplysninger om ejendomselskaber
(2) = (1) * 50 pct. * 25 pct.	Ejendomsmasse i familieejede virksomheder, der vil kunne overdrages til nedsat bo- og gaveafgift (i alt)	62,5	Det skønnes, at 50 pct. af ejendomselskaberne er familiejet, hvoraf 25 pct. beregningsteknisk antages at kunne overdrages med succession pga. udvidelsen.
(3) = (2) / 40	Årligt bo- og gaveafgiftsgrundlag	1,6	Det antages beregningsteknisk, at de familieejede ejendomselskaber fortager ét generationsskifte på 40 år.
(4) = (10 pct. - 15 pct.) * (3)	Umiddelbar provenuvirkning	-0,08	
(5) = 77 pct. * (4)	Provenu efter tilbageløb	-0,06	Tilbageløb på 23 pct.
(6) = (5)	Provenu efter tilbageløb og adfærd	-0,06	Adfærdseffekten skønnes netto til 0 pct.

Kilde: Skatteministeriet

Mindreprovenu fra udskudt avancebeskatning

Udvidelsen af successionsadgangen til at omfatte aktive ejendomsvirksomheder medfører også et mindreprovenu, fordi beskatningen af avancer udskydes til en evt. efterfølgende overdragelse til tredjepart, *jf. afsnit 2.1*. Denne udskydelse medfører dels et rentetab for staten, dels et mindreprovenu, hvis nogle af selskaberne går konkurs, før avancebeskatningen realiseres.

I provenuvurderingen er det lagt til grund, at ejendomsmasse for ca. 1,6 mia. kr. årligt vil blive overdraget med skattemæssig succession ved den foreslåede ændring af reglerne, *jf. tabel 4.3. og 4.4*. Heraf skønnes det på baggrund af de årlige historiske prisstigninger på ejendomme, at ca. 60 pct. (ca. 1 mia. kr.) består af avancer. Uden anvendelse af succession vil dette udløse en årlig avance beskatning på ca. 400 mio. kr. ved en avancebeskatning på 42 pct.

I provenuvurderingen er det desuden lagt til grund, at avancerne og dermed beskatningen vil blive realiseret gradvist over en periode på 50 år, når der anvendes succession. Det er desuden lagt til grund, at 25 pct. af avancerne aldrig kommer til beskatning, fordi ejendomselskaberne går konkurs førend de realiseres. Under disse antagelser vil staten få et årligt mindreprovenu på ca. 35 øre for hver krone i avancer, der fremadrettet overdrages med succession (opgjort i varig virkning).

Det umiddelbare mindreprovenu kan under disse forudsætninger beregnes til ca. 150 mio. kr. årligt i varig virkning, hvilket svarer til et varigt mindreprovenu på ca. 110 mio. kr. efter tilbageløb. Der foreligger ikke et grundlag, som muliggør en vurdering af evt. adfærdseffekter *jf. tabel 4.4*.

Tabel 4.4 Provenuvirkning af udskudt avancebeskatning, ved overdragelse af ejendomsvirksomheder (skattemæssig succession for ejendomsselskaber) (2025-niveau)

		Mia. kr.	Note
(1)	Årlig ejendomsmasse overdragelse med succession	1,6	Jf. række (3) i tabel 4.3
(2) = (1) * 60 pct.	Årlige avancer overdraget med succession	1,0	Avanceandelen skønnes pba. historiske prisstigninger på ejendomme at udgøre 60 pct.
(3) = (2) * 42 pct.	Årlig avancebeskatning uden succession	0,4	Antages at avancerne beskattes med den høje sats på 42 pct.
(4) = (3) * 35 pct.	Umiddelbart mindreprovenu	0,15	Det antages beregningsteknisk, at den udskudte avancebeskatning vil blive realiseret lineært over en periode på 50 år. Det forventes dog, at 25 pct. går konkurs, før avancerne realiseres. Under disse antagelser udgør rentetabet for staten ca. 35 pct. ved en diskonteringsrente på ca. 4 pct.
(5) = 77 pct. * (4)	Provenu efter tilbageløb	0,11	Tilbageløb på 23 pct.
(6) = (5)	Provenu efter tilbageløb og adfærd	0,11	Der foreligger ikke et grundlag, der muliggør en vurdering af evt. adfærdseffekter

Kilde: Skatteministeriet

5. Fordelingsvirkning

I dette afsnit gennemgås, hvordan elementerne fra *Aftale om et stærkere erhvervsliv*, der skal gøre det lettere at overdrage en familieejet virksomhed til næste generation, er fordelt på virksomheds- og personniveau.

Virksomhedsniveau

Et retskrav på skematisk værdiansættelse vil primært reducere bo og gaveafgiften for de virksomheder, der i dag værdiansættes efter individuelle metoder eller ved brug af oplysninger om tidligere handler med tredjepart.

Ses der på gavesagerne i 2020-2022, som er vurderet ved brug af individuelle metoder, vil den gennemsnitlige værdiansættelse af disse virksomheder blive reduceret fra ca. 240 mio. kr. til ca. 124 mio. kr., jf. tabel 5.1. For virksomheder, som er vurderet ud fra en handel med tredjepart, vil den gennemsnitlige værdiansættelse blive reduceret fra ca. 187 mio. kr. til ca. 55 mio. kr.

For de virksomheder, der er værdiansat ud fra de skematiske regler i aktie- og goodwillcirkulærerne, vil den gennemsnitlige værdiansættelse være omtrent uændret (ca. 17 mio. kr.). Det dækker over, at nogle virksomheder vil få en højere skematisk værdiansættelse og nogle virksomheder en lavere værdiansættelse, sammenlignet med i dag. Det bemærkes, at de nuværende skematiske regler i aktie- og goodwillcirkulærerne allerede i dag ofte fører til en værdiansættelse, der er væsentligt lavere end handelsværdien, jf. *Rapport fra ekspertgruppe om værdiansættelse ved generationsskifte*, Skatteministeriet 2021.

Tabel 5.1. Ændring i gnst. værdiansættelse fordelt på nuværende metode

Værdiansættelsesmetode	Gavesager 2020-2022		Gnst. værdiansættelse mio. kr. (2025-niveau)	
	Antal	Gældende regler	Ny skematisk model	Ændring
Aktie- og goodwillcirkulærerne	654	17,6	17,6	0,1
Individuelle metoder (DCF mv.)	23	240	124,2	-115,8
Handel med 3. part (transaktioner)	44	187,0	55,5	-131,5
I alt	721	35,0	23,3	-11,7

Kilde: Skatteministeriet

Stort set hele mindreprovenuet ved at indføre et retskrav på skematisk værdiansættelse vedrører overdragelse af virksomheder med en værdiansættelse over 1 mia. kr., *jf. tabel 5.2*. Det afspejler, at især store virksomheder får foretaget en individuel værdiansættelse og derved berøres af retskravet på en skematisk værdiansættelse, mens virksomheder af alle størrelser vurderes efter de skematiske regler i aktie- og goodwillcirkulærerne.

Mindreprovenuet på ca. 0,4 mia. kr. ved at nedsætte satsen fra 15 pct. til 10 pct. er mere jævnt fordelt på tværs af virksomhedernes størrelse, *jf. tabel 5.2*. De store virksomheder får de største skattenedsættelser opgjort i kroner og øre, men alle virksomheder får en reduktion, og hvert år bliver der overdraget langt flere små og mellemstore virksomheder end store virksomheder.

Der foreligger ikke et grundlag, som muliggør en fordeling af det umiddelbare mindreprovenuet fra udvidelsen af successionsadgangen på virksomhedsstørrelse.

Tabel 5.2. Mindreprovenu fordelt efter virksomhedsstørrelse

Mia. kr. 2025-niveau	Retskrav	Nedsat sats	I alt
Små virksomheder	0,0	0,1	0,1
Mellemstore virksomheder	0,0	0,1	0,1
Store virksomheder	0,0	0,1	0,1
Meget store virksomheder	0,8	0,1	0,9
I alt	0,8	0,4	1,2

Anm. Mindreprovenuet er opgjort efter tilbageløb og adfærd. Små virksomheder er defineret som virksomheder med en værdiansættelse under 50 mio. kr. efter gældende regler. Mellemstore virksomheder har en værdiansættelse mellem 50 mio. kr. og 250 mio. kr. Store virksomheder har en værdiansættelse mellem 250 mio. kr. og 1 mia. kr. Meget store virksomheder har en værdiansættelse over 1 mia. kr.

Kilde: Skatteministeriet

Personniveau

De tre initiativer vil indebære en skattereduktion – primært for personer i de øverste indkomstdeciler. Der foreligger ikke imidlertid registerdata, som muliggør en præcis fordeling af det umiddelbare mindreprovenu på personniveau. I stedet er der på baggrund af oplysninger om indkomster og formuer udarbejdet fordelingsnøgler for virkningen af satsnedsættelsen og den skematiske værdiansættelse. Disse fordelingsnøgler er kombineret med registerdata fra lovmodellen. Der er stor usikkerhed forbundet med denne metode til at opgøre fordelingsvirkningerne.

Samlet set skønnes initiativerne at øge indkomstforskellene målt ved Gini-koefficienten med 0,09 pct.-point. I fordelingsvirkningen er ikke indregnet effekten af den udskudte avancebeskatning ved udvidelsen af succession til også at omfattet aktive ejendomsselskaber, da der ikke foreligger et grundlag for en vurdering af fordelingsvirkningen på personer. Tiltaget vil dog trække i retningen af, at indkomstforskellene øges i et mindre omfang.

Med hensyn til satsnedsættelsen er datagrundlaget Danmarks Statistiks formuestatistik 2020-2022. I formuestatistikken er udsøgt de personer, hvor beholdningen af unoterede aktier er reduceret fra 2020 til 2021 eller fra 2021 til 2022, samtidig med at disse personers børn har haft en stigning i beholdningen af unoterede aktier i samme periode. Disse tilfælde kan afspejle en hel eller delvis overdragelse af erhvervsvirksomheder. De indgår derfor i fordelingsberegningen, selv om det ud fra data er ikke muligt at afklare, om det faktisk er tilfældet. I fordelingsberegningen medtages kun de 500 tilfælde, hvor ændringen i beholdningen af unoterede aktier er størst. De 500 er udvalgt ud fra, at ændringerne vedrører et begrænset antal sager, jf. tabel 5.2.

Med hensyn til den skematiske værdiansættelse er det beregningsteknisk antaget, at hele mindreprøvenet tilfalder et begrænset antal personer, der i forvejen befinder sig i den 100. indkomstpercentil. Personerne i analysen er tilfældigt udvalgte, men skønnet over de fordelingsmæssige virkninger er forholdsvis robust over for, hvilke personer der udvælges. Det er således ikke afgørende, præcist hvilke personer som får en skattereduktion, så længe reduktionen tilfalder få personer i toppen af indkomstfordelingen.

6. Samfundsøkonomisk virkning

Det forudsættes med betydelig usikkerhed, at der netto ikke er tale om væsentlige samfundsøkonomiske effekter af initiativerne, jf. tabel 6.1. Dette dækker imidlertid over en række effekter, der trækker i forskellig retning.

På den ene side indebærer lavere afgift af arv og gave en forbedring af rammevilkårene for arbejdsudbud og opsparing, i det omfang værdier, der overdrages til efterkommere af borgerne, betragtes på linje med en form for forbrug. Disse to effekter trækker isoleret set i retning af en samfundsøkonomisk gevinst via øget skattegrundlag.

Omvendt trækker det i retning af en negativ samfundsøkonomisk virkning og lavere arbejdsudbud, at de to initiativer skaber en uens beskatning for virksomhedsoverdragelse inden for og uden for familien. Den uens beskatning skaber en forvriddning i allokeringen af kapital og ejerskab med et tilhørende produktivitetstab, der isoleret set indebærer en *samfundsøkonomisk omkostning*, som bæres af de offentlige finanser via lavere skatteindtægter².

Tabel 6.1 Arbejdsudbud og samfundsøkonomisk virkning

	Virkning på arbejdsudbuddet	Samfundsøkonomisk virkning
	Fuldtidspersoner	Mia. kr.
Retskrav på skematisk værdiansættelse	0	0
Nedsat bo- og gaveafgift ved erhvervmæssigt generationsskifte	0	0

Anm.: Den samfundsøkonomiske virkning er opgjort i faktorerpriser.
Kilde: Skatteministeriet

Den lavere beskatning af virksomhedsoverdragelse indebærer desuden en overførsel til de personer, der overtager virksomhederne. Denne overførsel har i lighed med alle øvrige skatter

² Sædvanligvis forudsættes det, at produktivitetsændringer er neutrale for de offentlige finanser. I dette tilfælde er der imidlertid tale om et initiativ, der via en skattenedsættelse sænker investorenes efter-skat afkastkrav ved en specifik metode til virksomhedsoverdragelse. Derved afholder staten omkostningerne til produktivitetstab, som deraf indebærer en samfundsøkonomisk omkostning.

en indkomsteffekt, der trækker i retning af *lavere arbejdsbud*, når indkomsterne øges. Der er dog ikke nogen *samfundsøkonomisk virkning* af dette, da der alene er tale om en overførsel mellem staten og borgere.

7. Følsomhedsberegninger

Provenuvurderingerne af de tre tiltag er forbundet med væsentlig usikkerhed.

Særligt er det forbundet med betydelig usikkerhed at vurdere det fremtidige strukturelle bo- og gaveafgiftsgrundlag fra overdragelse af erhvervsvirksomheder, *jf. afsnit 3*. Det er blandt andet vanskeligt at vurdere, hvor mange familieejede virksomheder der vil vælge et generationsskifte inden for familien frem for at sælge virksomheden til eksterne eller overdrage virksomheden helt eller delvist til en erhvervsdrivende fond. Hvis det fx antages, at det strukturelle grundlag for værdiansættelse (tabel 3.3 række 2) udgør 41,5 mia. kr. frem for de forudsatte 31,5 mia. kr., vil det samlede mindreprovenu ved retskravet og afgiftsned sættelsen øges fra ca. 1,4 mia. kr. til ca. 1,8 mia. kr. *jf. tabel 7.1*.

Det skal også bemærkes, at provenuvurderingen afspejler det forventede gennemsnitlige provenu set over en årrække. Provenuvirkningen i enkelt år kan afvige væsentligt, da det afhænger af, hvilke virksomheder der generationsskiftes.

Tabel 7.1 Samlet provenuvurdering med alternative beregningsforudsætninger (2025-niveau)

	Anvendte forudsætninger	Højere afgiftsgrundlag	Lavere anvendelse af gældsbreve
Strukturelt grundlag for værdiansættelse	31,5 mia. kr.	41,5 mia. kr.	21,5 mia. kr.
Provenu efter tilbageløb og adfærd	- 1,4 mia. kr.	- 1,8 mia. kr.	- 1,0 mia. kr.

Kilde: Skatteministeriet

7.1. Følsomhedsberegning vedr. skematisk værdiansættelse og handelsværdien

Nedenfor er gennemgået en følsomhedsberegning, hvor den nye skematisk model til værdiansættelse sammenlignes med en værdiansættelsesmodel, der i gennemsnit værdiansætter virksomheder til handelsværdien.

For at teste sammenhængen mellem værdiansættelsen efter den nye skematisk model og virksomhedernes faktiske handelsværdier er der udsøgt 127 gavesager i 2018-2022, hvor der foreligger transaktionsdata fra en handel med tredjepart. Med dette datasæt kan den nye skematisk models resultater sammenlignes med faktiske handelsværdier. Virksomhederne i datasættet repræsenterer en samlet handelsværdi på 52 mia. kr., *jf. tabel 7.2*.

Den nye skematisk model undervurderer handelsværdien for de udsøgte virksomheder med i gennemsnit 55 pct., når der vægtes med den faktiske handelsværdi. Medianafvigelsen udgør 43 pct., hvilket er lavere end den vægtede afvigelse. Det skyldes, at det især er de større virksomheder, der værdiansættes markant lavere end handelsværdien. De mindre virksomheder værdiansættes tættere, men fortsat lavere, end handelsværdien.

For yderligere at belyse den nye model til skematisk værdiansættelse, testes den op imod en hypotetisk, beregningsteknisk skematisk værdiansættelsesmodel, der i gennemsnit værdiansætter virksomheder til deres handelsværdi. Formålet med denne model er alene at illustrere provenuvirkningen ved en model, der i gennemsnit værdiansætter virksomhederne til deres handelsværdi. Modellen er således ikke egnet til at administrere ud fra.

Den beregningstekniske model skønnes med stor usikkerhed at tilvejebringe et merprovenu på i størrelsesordenen 1,9 mia. kr. i forhold til de gældende regler. Det viser, at de gældende regler i aktie- og goodwillcirkulærerne med anvendelse af både skematisk og individuel

værdiansættelse i gennemsnit værdiansætter virksomhederne et stykke under handelsværdien. Det svarer også overordnet til konklusionen i afrapporteringen fra *Ekspertgruppen om værdiansættelse ved generationsskifte*.

I den beregningstekniske model, hvor virksomheder i gennemsnit værdiansættes til deres handelsværdi, gives der ikke mulighed for, at virksomhederne selv kan vælge mellem en skematisk eller individuel vurdering. Dette medfører, at virksomheder, som værdiansættes højere end deres faktiske handelsværdi, også bliver beskattet højere end deres handelsværdi tilsiger.

Tabel 7.2. Træfsikkerhed i de forskellige værdiansættelsesmodeller

2025-niveau	Handelsværdi i datasættet	Værdiansættelse ved den skematiske model ¹⁾	Vægtet gnst. afvigelse fra handelsværdien ²⁾	Medianafvigelse	Provenueffekt ift. nuværende regler
	Mia. kr.	Mia. kr.	Pct.	Pct.	Mia. kr.
Ny skematisk værdiansættelse	52	24	-55	-43	-0,9
Gældende regler ³⁾	52	35	-32	-28	0,0
Beregningsteknisk model der i gennemsnit værdiansætter til handelsværdien ⁴⁾	52	52	0	-2	1,9

Anm.: Ved de gældende regler foretages der en individuel værdiansættelse i de sager, hvor den nuværende skematiske model ikke vurderes at foretage en reviderende værdiansættelse, dvs. en værdiansættelse der rammer handelsværdien.

1): Søjlen er konkret regnet som:

$Værdiansættelse \text{ ved den skematiske model} = \text{handelsværdi i datasættet} * (1 - \text{vægtet gnst. afvigelse fra handelsværdien})$

2): Gennemsnittet er vægtet med virksomhedernes handelsværdi.

3): Der er tale om et beregningsteknisk skøn for træfsikkerheden ved de gældende regler. Det skyldes, at det datasæt, der anvendes til at skønne over træfsikkerheden ved de forskellige modeller, hovedsageligt er lavet ud fra transaktionsdata. I de gældende regler (Aktie- og Goodwillcirkulærerne) værdiansættes de virksomheder, hvor der foreligger transaktionsdata, til den værdi som transaktionen tilsiger. Det indebærer, at disse virksomheder, hvor der foreligger transaktionsdata, værdiansættes til deres handelsværdi. Hvis disse virksomheder i stedet var værdiansat efter den gældende skematiske værdiansættelsesmodel, ville de i gennemsnit være værdiansat lavere end deres handelsværdi. De konkrete tal i tabel 7.2 afspejler en vægtning mellem to situationer, hvor disse virksomheder er værdiansat efter hhv. den nuværende skematiske værdiansættelsesmodel og de faktiske transaktionsdata. Vægtningen er baseret på fordelingerne af gavesager i perioden 2020-2022. For DCF'er og multiple værdiansættelser er det beregningsteknisk lagt til grund, at den gns. vægtede afvigelse fra handelsværdien samt medianafvigelsen udgør halvdelen af afvigelsen, hvis virksomhed i stedet var værdiansat efter Aktie- og Goodwillcirkulærerne.

4) Modellen er har alene til formål at illustrere provenueffekten af en skematisk værdiansættelse, der i gennemsnit rammer handelsværdien. Modellen er ikke egnet til at administrere ud fra. Modellen er lavet med en virksomhedsspecifik WACC baseret på størrelsen af virksomhedens omsætning, uden henfald og med uendelig levetid. Modellen er kalibreret efter at minimere dels den vægtede gennemsnitlige afvigelse fra handelsværdien og dels medianafvigelsen.

Kilde: Skatteministeriet.

Bilag A – Metode til værdiansættelse af erhvervsvirksomheder

I dette bilag gennemgås metoden til værdiansættelse af erhvervsvirksomheder. Først gennemgås sammenhængen mellem den skematiske værdiansættelse og den faktiske handelsværdi, dernæst gennemgås forskellige metoder til værdiansættelse af erhvervsvirksomheder og til sidst gennemgås den nye model til værdiansættelse af erhvervsvirksomheder.

A.1. Sammenhæng mellem skematisk værdiansættelse og faktisk handelsværdi

Det er generelt komplekst at skønne over virksomheders handelsværdi, da det kræver kendskab til en lang række ukendte og usikre forhold for virksomhedens fremtidige udvikling. Det indebærer, at forskellige tilgange kan nå frem til væsentligt forskellige værdiansættelser.

Usikkerheden ved værdiansættelse skyldes i vidt omfang, at værdiansættelsen afhænger af forventningen til virksomhedens fremtidige indtjeningsmuligheder og risikoen forbundet med denne. Samtidig kan en virksomhed have forskellig værdi for forskellige købere. Fx kan synergieffekter betyde, at den samlede værdi øges, hvis to virksomheder ejes sammen.

Værdiansættelsen af en given virksomhed bestemmes af en lang række af faktorer, men det mest afgørende er den enkelte virksomheds indtjeningsevne/-potentialer, dvs. virksomhedens nuværende og forventede fremtidige indtjening. Jo højere og mere stabil indtjeningen er, desto højere kan virksomhedens værdi være, alt andet lige. Virksomhedens indtjeningsevne vil afhænge af en lang række forhold, fx virksomhedens vækstmuligheder, virksomhedens position i markedet, virksomhedens materielle og immaterielle aktiver osv.

Nedenfor gennemgås en række teoretiske værdiansættelsesmodeller, og hvordan disse kan give inspiration til en skematisk værdiansættelsesmodel. Det er ikke muligt at lave én skematisk værdiansættelsesmodel, der rammer handelsværdien for alle virksomheder. Den nye skematiske værdiansættelsesmodel har ligheder til modellen i ligning A.4, men er omskrevet så den mere direkte værdiansætter virksomhedernes goodwill/immaterielle aktiver.

A.2. Værdiansættelsesmetoder

Nedenfor gennemgås de mest almindelige metoder til værdiansættelse af virksomheder.

DCF-modellen

DCF (Discounted Cash Flow) er en af de mest udbredte værdiansættelsesmodeller og estimerer en virksomheds værdi ved at diskontere virksomhedens fremtidige betalingsstrømme. DCF-modellen måler værdien af virksomhedens drift (på gældfri basis) og kan (under antagelse om konstant afkastkrav og uendelig levetid) vises som i ligning A.1³:

$$(A. 1) \quad EV_0 = \sum_{t=1}^{\infty} \frac{FCF_t}{(1 + WACC)^t}$$

³ Jf. Plenborg, Thomas, and Jacob Gruelund. *Fagligt notat om den statsautoriserede revisors arbejde i forbindelse med værdiansættelse af virksomheder eller virksomhedsandele*. Kamov Group, 2002.

Hvor EV betegner estimeret værdi (både egenkapital og rentebærende gæld), FCF betegner Frit Cash Flow til selskabet (både ejere og långivere) og $WACC$ betegner de vægtede, gennemsnitlige kapitalomkostninger (både ejere og långivere).

FCF defineres som det cashflow, der er til deling mellem långivere og ejere, og tilbagediskonteres med et givent afkastkrav. Afkastkravet afspejler investorens forventede afkast ved at anbringe sin kapital i en alternativ investering med samme risikoprofil.

Værdiansættelsesprocessen operationaliseres ofte ved at inddele budgettet i to perioder:

1. Budgetperioden
2. Terminalperioden

I dette tilfælde kan DCF-modellen omskrives til en model med to perioder, jf. ligning A.2.

$$(A.2) \quad EV_0 = \sum_{t=1}^n \frac{FCF_t}{(1+WACC)^t} + \frac{FCF_{n+1}}{WACC-g} \cdot \frac{1}{(1+WACC)^n}$$

Hvor g betegner en konstant vækst i FCF i terminalperioden og n betegner antal af år i budgetperioden.

Formålet med de to perioder er bl.a., at nogle selskaber kan have unormale høje eller lave vækstrater i en periode (budgetperioden). På længere sigt (terminalperioden) må det dog forventes, at væksten vil normaliseres til dets normale/strukturelle niveau.

DCF-modellen har af nogle været kritiseret for at bygge på begreber (fx afkastkrav), der ikke direkte kan læses ud af regnskabet og derfor kan være svære at operationalisere.

EVA-modellen

Et alternativ til DCF-modellen er modellen *Economic Value Added* (EVA-modellen). EVA-modellen har den styrke, at alle elementer i modellen (med undtagelse af $WACC$) kan læses ud af en virksomheds regnskab. EVA- og DCF-modellen er teoretisk ækvivalente, og hvis man lægger samme forudsætninger ind i de to modeller, vil man komme frem til den samme værdiansættelse.

Under forudsætning om konstant afkastkrav kan EVA-modellen skrives op som i ligning A.3:

$$(A.3) \quad EV_0 = kap_0 + \sum_{t=1}^{\infty} (ROIC_t - WACC) \cdot \frac{kap_{t-1}}{(1+WACC)^t}$$

Hvor $ROIC$ betegner afkastet på investeret kapital (på engelsk Return On Invested Capital), mens kap betegner den investerede kapital.

EVA-modellen består dermed af to led:

- 1) Den investerede kapital i virksomheden ved tidspunktet for værdiansættelsen.
- 2) Forventningen til virksomhedens eventuelle fremtidige merindtjening, dvs. den indtjening, der ligger udover det afkast, der kunne være opnået ved en alternativ anbringelse af den investerede kapital. Desto større forskellen er mellem afkastet på den investerede kapital ($ROIC$) og afkastkravet ($WACC$), jo højere vil værdiansættelsen være. Det skyldes, at investorer vil være villig til at betale en højere pris ift. den bogførte værdi, hvis de tilkøbte aktiver genererer en fremtidig merindtjening.

Den nye skematiske værdiansættelsesmodel er udarbejdet med inspiration fra EVA-modellen, men med væsentlige praktiske ændringer for at gøre modellen mere anvendelig. Den konkrete parameterisering beskrives nedenfor.

A.3 Beskrivelse af den anvendte skematiske EVA-model

Den nye model til skematisk værdiansættelse er udarbejdet med inspiration fra EVA-modellen. Modellen kan forsimplet skrives som i *ligning A.4*, hvor de enkelte elementer gennemgås under ligningen:

$$(A.4) \quad \text{Værdiansættelse} = EK_{t=0} + EVA_{t=1} \times KF$$

Som udtryk for den investerede kapital anvendes den bogførte egenkapital (EK) på overdragelsestidspunktet.

EVA betegner merindtjeningen, dvs. den del af indtjeningen, der ligger ud over investorenes afkastkrav. EVA regnes konkret som i *ligning A.5*:

$$(A.5) \quad EVA = EBIT - Ak \cdot Kap$$

Hvor EBIT står for virksomhedens overskud før fradrag af renter og skat (på engelsk Earnings Before Interest and Tax) og *Ak* betegner afkastkrav. Afkastkravet fastsættes ud fra virksomhedsloven §9 plus 8 pct.-point. *Kap* betegner den investerede kapital. EVA bestemmes som et gennemsnit over de seneste fem regnskabsår⁴.

KF betegner kapitaliseringsfaktoren og beregner nutidsværdien af den skønnede merindtjening (EVA). KF beregnes som i *ligning A.6*:

$$(A.6) \quad KF = \sum_{t=1}^{lt} \frac{\left(1 - \frac{t-1}{lt}\right) + \left(\frac{lt-t}{lt}\right)}{2} \times (1 + Ak)^{-t}$$

Hvor *lt* betegner levetiden på merindtjeningen. Derudover er det i *ligning A.6* antaget, at merindtjeningen henfalder lineært. *lt* beregnes ud fra den givne virksomheds omsætningsvækst og dets afkast på den investerede kapital i de seneste fem regnskabsår.

Hvis det fx lægges til grund, at virksomheden i de seneste fem regnskabsår har haft en omsætningsvækst på 8,5 pct. og et afkast på den investerede kapital på 9,5 pct., kan levetiden på virksomhedens merindtjening aflæses til 8 år i den skematiske levetidstabel, jf. *tabel A.1*.

⁴ Hvis der er færre end fem regnskabsår, tages gennemsnittet af de tilgængelige regnskabsår.

Tabel A.1. Levetidstabel for merindtjening i den nye skematisk model til værdiansættelse

	Pct.	Omsætningsvækst								
		0	0-4	4-8	8-12	12-16	16-20	20-24	24-28	28+
	0	-	1	2	3	4	5	6	7	8
	0-2	1	2	3	4	5	6	7	8	9
	2-4	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	4-6	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	6-8	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	8-10	5	6	7	8	9	10	11	12	13
	10-12	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Afkast på investeret kapital	12-14	7	8	9	10	11	12	13	14	15
	14-16	8	9	10	11	12	13	14	15	15
	16-18	9	10	11	12	13	14	15	15	15
	18-20	10	11	12	13	14	15	15	15	15
	20-22	11	12	13	14	15	15	15	15	15
	22-24	12	13	14	15	15	15	15	15	15
	24-26	13	14	15	15	15	15	15	15	15
	26-28	14	15	15	15	15	15	15	15	15
	28+	15	15	15	15	15	15	15	15	15

Kilde: Skatteministeriet